

Krosno Odrzańskie, dnia 07 lipca 2022 r.

**KOMENDANT
NADODRZAŃSKIEGO ODDZIAŁU
STRAŻY GRANICZNEJ**

Sygn. Kontr. 3/NK/21

NO-NK. 910.3. 15.2021

**Pan ppłk SG Krzysztof KRAWIEC
KOMENDANT
Placówki Straży
Granicznej w Świecku**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli na temat „*Sporządzanie dokumentacji związanej z zatrzymaniem osoby*” zrealizowanej w trybie zwykłym w Placówce Straży Granicznej w Świecku, skrytka pocztowa 63, 69-100 Słubice, ujętej w zatwierdzonym w dniu 30.11.2020 r. „*Rocznym planie kontroli jednostek i komórek organizacyjnych Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej przewidzianym do realizacji przez Wydział Kontroli w 2021 r.*” nr NO-NK.093.1.2020.

Kontrolę na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej*¹ przeprowadził w dniach od 03.09.2021 r. do 22.10.2021 r. zespół kontrolny w składzie:
kierownik zespołu:

st. chor. szt. SG Łukasz Najdek - Starszy specjalista Wydziału Kontroli NoOSG, upoważnienie nr 3/1/NK/21 z dnia 03.09.2021 r.²

członek zespołu:

Agnieszka Żołądek - Starszy inspektor Wydziału Kontroli NoOSG, upoważnienie nr 3/2/NK/21 z dnia 03.09.2021 r.³

Funkcję kierownika w jednostce kontrolowanej w okresie objętym kontrolą pełnił:
ppłk SG Krzysztof KRAWIEC.

Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w książce kontroli Placówki Straży Granicznej w Świecku⁴ str. 4, poz. 1, wg RWD Nr 108 poz. 41, Rdet 4/13.

Z uwagi na przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. *w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii* (Dz.U. z 2020 r., poz. 491 z późn. zm.) czynności kontrolnych nie przeprowadzano w siedzibie jednostki kontrolowanej, zostały one oparte na dokumentacji przekazanej do Wydziału Kontroli.

I. Zakres kontroli.

Przedmiotem kontroli były:

- rozwiązania organizacyjno - funkcjonalne dotyczące realizacji zadań w zakresie sporządzania dokumentacji związanej z zatrzymaniem osoby oraz sprawowanie nadzoru nad przedmiotową problematyką;

¹ t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 224

² Akta kontroli, str. 6

³ Akta kontroli, str. 7

⁴ Zwanej dalej PSG w Świecku

- legalność i rzetelność sporządzania dokumentacji związanej z zatrzymaniem osoby;
- legalność i rzetelność postępowania związanego z realizacją i dokumentowaniem uprawnień osoby zatrzymanej.

Kontrolą objęto okres od 01.01.2021 r. do 30.06.2021 r.

II. Cel kontroli.

Celem kontroli była ocena wprowadzonych przez Komendanta PSG w Świecku rozwiązań organizacyjno - funkcjonalnych oraz ocena sposobu sprawowania nadzoru w kontrolowanym zakresie. Ponadto celem działań kontrolnych była ocena realizacji zadań służbowych w zakresie sporządzania dokumentacji związanej z zatrzymaniem osoby oraz postępowania związanego z realizacją i dokumentowaniem uprawnień osoby zatrzymanej. Jednocześnie celem podjętych działań było ujawnienie ewentualnych nieprawidłowości i przyczyn ich powstania oraz osób za nie odpowiedzialnych, a także zebranie informacji niezbędnych do doskonalenia działalności służbowej w kontrolowanej tematyce.

III. Ocena skontrolowanej działalności.

Realizację zadań objętych zakresem kontroli uwzględniając kryterium legalności i rzetelności oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**. Ocenę końcową skontrolowanej działalności sporządzono w oparciu o takie czynniki jak: dobór próby, okres i zakres kontroli, wskazane mierniki oraz oceny cząstkowe na podstawie czterostopniowej skali⁵. Szczegółowy opis ustaleń w kontrolowanym obszarze zawarto w notatce służbowej oraz zestawieniu tabelarycznym⁶. Kontrolę przeprowadzono na podstawie dokumentacji przekazanej z PSG w Świecku, znajdującej się w Wydziale Kadr i Szkolenia, informacji uzyskanych z Wydziału Operacyjno - Śledczego, danych zaewidencjonowanych w Centralnej Bazie Danych Straży Granicznej System Wspomagania Kierowania⁷ oraz w systemie Zintegrowany System Ewidencji Zintegrowane Archiwum Odpraw i Legitymowania⁸.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Komendanta PSG w Świecku w okresie objętym kontrolą w PSG w Świecku w ramach własnych działań zatrzymano łącznie 153 osoby. Ponadto 11 osób zatrzymano po przekazaniu przez inne służby. Zgodnie z przekazaną informacją łącznie zatrzymano 164 osoby. Zespół kontrolny na podstawie wpisów w systemie CBD SG SWK ustalił, iż w kontrolowanym okresie dokonano zatrzymania 168 osób.

W związku z powyższym dla osiągnięcia zamierzonego celu kontroli przyjęto, że kontroli zostanie poddane co najmniej 50% przypadków zatrzymań zaewidencjonowanych w systemie CBD SG SWK. Ponadto założono, iż wytypowane losowo do kontroli zostanie co najmniej 50% przypadków zatrzymań w każdym miesiącu. W przypadku braku dostępności akt dot. zatrzymań w danym miesiącu, zespół kontrolny dobierał dokumentację tak aby wypełnić jedynie warunek sprawdzenia 50% ogólnie zaewidencjonowanych przypadków. W związku z przyjętymi założeniami kontrolującym przekazano łącznie 92 protokoły zatrzymania osób (w tym 2 protokoły sporządzone przez jednostki Policji).

Przyjęte rozwiązania organizacyjno - funkcjonalne dotyczące realizacji zadań związanych ze sporządzaniem dokumentacji związanej z zatrzymaniem osoby oceniono **pozytywnie** z uwagi na wskazanie w Wewnętrznym Podziale Zadań zapisów wskazujących na podział zadań pomiędzy poszczególne komórki organizacyjne oraz przypisanie w szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień zadań związanych z zatrzymywaniem osób. Niemniej jednak z uwagi na wskazane

⁵ Obejmuje ona: ocenę pozytywną, pozytywną z uchybieniami, pozytywną z nieprawidłowościami oraz negatywną, zgodnie z zasadami określonymi we *Wprowadzeniu do kontroli w administracji rządowej* - Warszawa, marzec 2012 r., str. 62

⁶ Akta kontroli, str. 596- 600

⁷ Zwanej dalej systemem CBD SG SWK

⁸ Zwanej dalej systemem ZSE6 ZAOiL

w niniejszym wystąpieniu nieprawidłowości i uchybienia w zakresie realizacji zadań objętych tematyką kontroli, sprawowany nadzór oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

W odniesieniu do sformułowanego kryterium legalności i rzetelności w zakresie realizacji zadań związanych ze sporządzaniem dokumentacji związanej z zatrzymaniem osoby oraz postępowania związanego z realizacją i dokumentowaniem uprawnień osoby zatrzymanej sformułowano ocenę **pozytywną z nieprawidłowościami**. Wpływ na powyższe miały stwierdzone nieprawidłowości opisane w niniejszym dokumencie.

1. Rozwiązania organizacyjno - funkcjonalne dotyczące realizacji zadań w zakresie sporządzania dokumentacji związanej z zatrzymaniem osoby oraz sprawowanie nadzoru nad przedmiotową problematyką.

W okresie objętym kontrolą w PSG w Świecku obowiązywał Wewnętrzny Podział Zadań z dnia 24.08.2018 r., zatwierdzony przez Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej⁹. W przedmiotowym dokumencie zawarto zapis wskazujący na zadania wszystkich funkcjonariuszy kontrolowanej PSG polegające na „(...) *zatrzymywaniu osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw oraz osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia*”. Ponadto kontrolujący stwierdzili, iż przedmiotowy dokument wskazuje, iż Grupa do Spraw Cudzoziemców odpowiada i jest właściwa w sprawach związanych „ (...) *z podejmowaniem, przeprowadzaniem i zapewnieniem prawidłowej realizacji zadań (...) w odniesieniu do spraw dotyczących cudzoziemców*”. W przypadku Grupy Operacyjno - Śledczej stwierdzono zapisy wskazujące na przypisanie zadań zespołom, tj. Zespół Operacyjny - „(...) *rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców (...)*”; Zespół Postępowań Karnych i Techniki Kryminalistycznej - „(...) *wykonywanie czynności procesowych oraz prowadzenie postępowań przygotowawczych (...) w tym zatrzymywanie osób*”. W zakresie zadań Grupy ds. Wspólnej Placówki z siedzibą w Świecku wskazano m.in. „*ujawnianie, zatrzymywanie osób z państw trzecich nie korzystających ze swobody przemieszczania się, podejrzanych o usiłowanie lub dokonanie bezprawnego przekroczenia granicy państwowej oraz sprawców innych przestępstw i wykroczeń (...)*”; „*realizowanie czynności zleconych (...)*”. Jednocześnie do zakresu zadań Zespołu ds. Obsługi i Koordynacji Działań wskazano „*doprowadzanie osób zatrzymanych oraz umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych w KPP w Słubicach do ośrodków strzeżonych, aresztów, sądów, prokuratur, jednostek Straży Granicznej, zakładów opieki zdrowotnej (...) oraz sporządzanie w związku z tymi czynnościami stosownej dokumentacji*”. Ustalenia zespołu kontrolnego w tym zakresie zawarte zostały w sporządzonej notatce służbowej.¹⁰

Kontrolujący ustalili, że w szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy wskazanych w protokołach zatrzymania osób jako osoby dokonujące zatrzymania widniały stosowne zapisy dotyczące realizacji zadań związanych z zajmowanym stanowiskiem oraz terminowego i rzetelnego sporządzania dokumentacji służbowej. Niemniej jednak kontrolujący wskazują na zawieranie ogólnych zapisów w szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy np. „*Wykonywanie innych zadań służbowych zleconych przez przełożonych, związanych z zajmowanym stanowiskiem*”. Nieostrość takich zapisów stoi w opozycji do ściśle sprecyzowanych zadań jak np. „*Terminowe sporządzanie wniosków o udzielenie urlopu i zwolnienia od zajęć służbowych*”.

Ponadto ustalono, iż zadania związane z prowadzeniem nadzoru nad realizacją zadań podległych funkcjonariuszy przypisane zostały Komendantowi Placówki, Zastępcy Komendanta Placówki oraz Kierownikowi Grupy ds. Cudzoziemców, Kierownikowi Grupy ds. Wspólnej Placówki z siedzibą

⁹ Akta kontroli, str. 24- 44

¹⁰ Akta kontroli, str. 446 -450

w Świecku, Kierownikowi Grupy Operacyjno - Śledczej, a także kierownikom poszczególnych zespołów¹¹. Przyjęte w kontrolowanej jednostce organizacyjnej rozwiązania organizacyjno - funkcjonalne, mimo wskazanej powyżej ogólności stosowanych zapisów w szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień, zespół kontrolny ocenił pozytywnie.

W toku kontroli stwierdzono, że na protokołach zatrzymania osób w okresie objętym kontrolą widniała adnotacja kierownika zmiany wskazująca na zapoznanie się z treścią dokumentu. Komendant Placówki SG w Świecku wskazał, że w pierwszej kolejności nadzór jest sprawowany przez Kierownika zmiany, następnie zaś przez kadrę kierowniczą odpowiedzialną za dalszą realizację czynności. Ponadto wskazał, iż „ (...) *Po otrzymaniu dokumentów kierownicy grup i zespołów poddają je analizie oraz omawiają uwagi do sporządzanej dokumentacji na odprawach służbowych oraz z funkcjonariuszami sporządzającymi dokumentację. Fakt przeprowadzenia nadzoru służbowego nie jest odnotowywany w dokumentacji służbowej i nie jest ewidencjonowany w żadnej innej formie*”.¹²

Pomimo sprawowania nadzoru służbowego w badanym obszarze nie zwrócono uwagi i nie wyeliminowano stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości i uchybień. W toku kontroli odnotowano przypadki niewłaściwych druków protokołów, przekazania pouczenia o uprawnieniach osoby zatrzymanej w języku niezrozumiałym dla zatrzymanego, stwierdzono przypadki braku realizacji uprawnień osób zatrzymanych oraz niewskazywania w pouczeniach o uprawnieniach osób zatrzymanych dat wręczenia przedmiotowych pouczeń.

Kontrolujący z uwagi na stwierdzone przypadki uchybień i nieprawidłowości sprawowany nadzór ocenili **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

2. Legalność i rzetelność sporządzania dokumentacji związanej z zatrzymaniem osoby oraz realizacji i dokumentowania uprawnień osoby zatrzymanej.

Zespół kontrolny na podstawie zaewidencjonowanych w systemie CBD SG SWK zdarzeń potwierdził, iż w okresie objętym kontrolą zatrzymano łącznie 168 osób. Informacja powyższa została ustalona w oparciu o wygenerowane kody zdarzeń, tj. 1,2,7,8,9,10 i 155. W celu wypełnienia przyjętej do kontroli próby, czynnościami kontrolnymi w oparciu o sformułowane mierniki kontroli objęto 90 przypadków zatrzymań osób.

Kontrolujący stwierdzili, że we wszystkich przypadkach objętych próbą w związku z zatrzymaniem osoby sporządzano protokół zatrzymania osoby¹³. W ramach przeprowadzonych czynności ustalono, że w przypadku protokołów zastosowano wzór niezgodny ze wzorem określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. w sprawie wykonywania niektórych uprawnień przez funkcjonariuszy Straży Granicznej¹⁴, obowiązującego w okresie objętym kontrolą (w ramach dokumentacji podlegającej czynnościom kontrolnym przekazano również protokoły sporządzone przez jednostki Policji, nie podlegające ocenie wg. przyjętego miernika).

Wskazać należy, że stwierdzone niezgodności polegały głównie na drobnych odstępstwach związanych z zamieszczaniem informacji wymaganych przez stary wzór protokołu zatrzymania osoby. W powyższym zakresie uzyskano wyjaśnienia Komendanta Placówki SG w Świecku wskazujące, iż stwierdzone przypadki wynikały z niedopatrzeń i omyłek funkcjonariuszy sporządzających dokumentację¹⁵.

Stwierdzone odstępstwa zmieniały treść protokołu w nieznacznym zakresie, niemniej jednak przypadki te zakwalifikowano jako **nieprawidłowości**, które nie spowodowały negatywnych następstw w badanym obszarze. Kontrolujący wskazują, iż jedynym pozostającym w obiegu

¹¹ Akta kontroli, str. 446- 450

¹² Akta kontroli, str. 454

¹³ Akta kontroli, str. 596 -600

¹⁴ Dz. U. z 2020 r., poz. 187, dalej jako rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r.

¹⁵ Akta kontroli, str. 238-241, 459-460

służbowym winien być protokół zatrzymania odpowiadający wzorowi zawartemu w aktualnie obowiązującym rozporządzeniu. Odpowiedzialność za stwierdzone nieprawidłowości należy przypisać funkcjonariuszom sporządzającym protokoły zatrzymań oraz osobom nadzorującym.

Jednocześnie w toku czynności kontrolujący ustalili, że w 2 przypadkach zatrzymania nieletnich cudzoziemców¹⁶ osoby zatrzymane złożyły podpisy świadczące o otrzymaniu kopii protokołów. W myśl §9 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. doręczenie kopii protokołu zatrzymania nieletniego cudzoziemca nie dotyczy sytuacji, gdy małoletni cudzoziemiec przebywa na terytorium RP bez opieki. W związku z powyższym kierownik jednostki kontrolowanej przesłał dokumentację potwierdzającą ustanowienie kuratora osób małoletnich, tj. postanowienia Sądu Rejonowego w Kętrzynie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia [REDAKTED] r.¹⁷ Z uwagi na fakt, iż zatrzymanie nieletnich cudzoziemców nastąpiło w dniu [REDAKTED] r. w myśl wskazanego powyżej rozporządzenia doręczenie kopii protokołu zatrzymania małoletnim ocenić należy jako działanie prawidłowe.

Jednocześnie kontrolujący w ramach wytypowanych do kontroli akt stwierdzili, że w [REDAKTED] przypadkach postępowań przygotowawczych w wyniku, których dokonano zatrzymania osób, do protokołów zatrzymania osób na potrzeby czynności kontrolnych nie przekazano kopii wręczonego osobie zatrzymanej pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego¹⁸. Komendant Placówki SG w Świecku poinformował, że „Zgodnie z Zarządzeniem nr 69 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 8 listopada 2019 r.¹⁹ w sprawie organizacji i nadzorowania prowadzonych przez Straż Graniczną postępowań przygotowawczych, czynności postępowania przygotowawczego i postępowań sprawdzających, które zostało sporządzone na podstawie art. 9 ust. 7 pkt 1,2, i 5 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej zawartość akt kontrolnych postępowania przygotowawczego jest uregulowana w rozdziale 7, którego §30 ust. 3 wskazuje na istotne dokumenty, które powinny mieć odzwierciedlenie w prowadzonych aktach. Tym samym pouczenia osób zatrzymanych, osób podejrzanych czy świadków nie są w myśl rozporządzenia dokumentami istotnymi dla postępowania, w związku z czym nie są one gromadzone w aktach kontrolnych postępowań przygotowawczych.”²⁰

Kontrolujący wskazują na brzmienie przepisu §9 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 04 lutego 2020 r., zgodnie z którym funkcjonariusz jest zobowiązany po zatrzymaniu osoby do sporządzenia protokołu zatrzymania i doręczenia za potwierdzeniem osobie zatrzymanej jego kopii wraz z pouczeniem o uprawnieniach osoby zatrzymanej. Ponadto zgodnie z §29 ust. 1 przytoczonego przez Komendanta Placówki SG w Świecku Zarządzenia nr 69 KGSG z dnia 08 listopada 2019 r. funkcjonariusz wszczynając postępowanie przygotowawcze albo podejmując postępowanie sprawdzające zakłada akta główne i akta kontrolne. Jak wskazano w §30 ust. 3 cytowanego zarządzenia akta kontrolne zawierają zestawienie dokumentów istotnych dla danego postępowania przygotowawczego. Kontrolujący wskazują, iż pouczenie o uprawnieniach osoby zatrzymanej stanowi integralną część protokołu zatrzymania, którą funkcjonariusz zobligowany jest doręczyć zatrzymanemu. Skoro więc w aktach kontrolnych jako dokument istotny dla prowadzonego postępowania znajduje się protokół zatrzymania, to w ocenie zespołu kontrolnego również powinno znaleźć się pouczenie o uprawnieniach osoby zatrzymanej. W powyższej kwestii uzyskano ponadto stanowisko Wydziału Operacyjno - Śledczego, w którym wskazano, iż „(...) W przypadku zatrzymania sprawcy czynu zabronionego, protokół zatrzymania osoby jest dokumentem istotnym dla postępowania. Do protokołu zatrzymania osoby jako załącznik są dołączane pouczenia o uprawnieniach osoby zatrzymanej, które z protokołem tworzą całość dokumentu. Uważam,

¹⁶ Akta kontroli, str. 386-388, 428-430

¹⁷ Akta kontroli, str. 479-480

¹⁸ Akta kontroli, str. 120-121, 261-264, 571, 580-583, 590

¹⁹ Dz. Urz. KGSG z 2019 r., poz. 73, zwane dalej jako Zarządzenie nr 69 KGSG z dnia 08 listopada 2019 r.

²⁰ Akta kontroli, str. 406-408

że pouczenia o uprawnieniach osoby zatrzymanej powinny być w aktach kontrolnych, podobnie jak ma to miejsce z pouczeniami świadka, czy też podejrzanego.”²¹

Wskazany brak kopii pouczeń o uprawnieniach osoby zatrzymanej (w przypadku prowadzonych akt kontrolnych postępowań przygotowawczych) kontrolujący ocenili jako uchybienie, które nie miało negatywnego wpływu na kontrolowany obszar działalności.

W wyniku podjętych czynności kontrolnych w protokołach zatrzymania osób stwierdzono braki w zakresie wymaganych podpisów²². W przypadkach w czynnościach zatrzymania osób brali udział również funkcjonariusze BPol, którzy nie potwierdzili swojego udziału poprzez złożenie podpisu w protokołach zatrzymań. Zgodnie z przekazaną informacją przez kierownika jednostki kontrolowanej powyższe nastąpiło w związku z niedopatrzeniem.²³

Ponadto ustalono, że w przypadkach zawarto w protokole zatrzymania osoby podpis tłumacza w rubryce „podpis osoby uczestniczącej w czynnościach”²⁴. Komendant Placówki SG w Świecku poinformował, iż wskazane przypadki wynikały z niedopatrzenia lub omyłki.²⁵

Kontrolujący stwierdzili również przypadki braku podpisów funkcjonariuszy potwierdzających fakt zwolnienia osób zatrzymanych. Niemniej jednak wskazane braki w zakresie podpisu funkcjonariusza w miejscu dotyczącym zwolnienia osoby zatrzymanej w jednym przypadku zostały uzupełnione, zaś w drugim wskazano, iż „funkcjonariusz nie złożył podpisu”²⁶. Jednocześnie ustalono na podstawie wpisów w systemie CBD SG SWK, iż we wskazanych przypadkach nastąpiło zwolnienie cudzoziemca oraz doprowadzenie i przekazanie do Placówki SG Warszawa - Modlin. Wskazane powyżej przypadki uznano jako braki formalne i zakwalifikowano jako uchybienia świadczące o niewystarczającej rzetelności osób sporządzających dokumentację, jak i osób je nadzorujących.

W toku czynności kontrolujący ustalili, iż o fakcie zatrzymania osób każdorazowo zawiadamiano właściwego prokuratora. Ponadto w przypadkach w protokołach zatrzymania osób funkcjonariusze nie dokonali wpisu świadczącego o sposobie poinformowania prokuratora, tj. drogą telefoniczną czy teleinformatyczną²⁷. Komendant Placówki SG w Świecku poinformował, że w stwierdzonych przypadkach przesłanie stosownych informacji do prokuratury nastąpiło drogą faksową. Jednocześnie wskazał na „Brak wykreślenia na protokole pozostałych możliwych metod powiadomienia przez powiadamiającego”.²⁸ Kontrolującym przekazano wydruki systemowe potwierdzające przesłanie informacji faksowej do właściwych prokuratorów informujące o zatrzymaniu osób²⁹. Niemniej jednak uznano, iż wskazany przez Komendanta Placówki SG w Świecku sposób przesłania informacji - faks mieści się w określeniu metoda teleinformatyczna, a zatem jego wskazanie w protokole zatrzymania było możliwe.

Ponadto stwierdzono, że w przypadkach funkcjonariusze nie odnotowali godziny powiadomienia właściwego prokuratora³⁰ oraz w przypadkach braku podpisów funkcjonariuszy potwierdzających powiadomienie prokuratora o zatrzymaniu osób. W przekazanych wyjaśnieniach kierownik podmiotu kontrolowanego wskazał, iż odnotowanie godziny powiadomienia prokuratora odbywa się po otrzymaniu komunikatu z systemu teleinformatycznego i brak w tym zakresie mógł wynikać z natłoku realizowanych czynności³¹. Jednocześnie w zakresie braku podpisu funkcjonariusza dokonującego powiadomienia kierownik jednostki kontrolowanej poinformował o niedopatrzeniu w przypadkach

²¹ Akta kontroli, str. 411-412

²² Akta kontroli, str. 596-600

²³ Akta kontroli, str. 278-284

²⁴ Akta kontroli, str. 154-157, 170-173

²⁵ Akta kontroli, str. 279

²⁶ Akta kontroli, str. 266-270, 582

²⁷ Akta kontroli, str. 92-94, 98-100, 147-150, 151-153, 167-169, 170-173, 187-190

²⁸ Akta kontroli, str. 238-241

²⁹ Akta kontroli, str. 393 - 399

³⁰ Akta kontroli, str. 261-265, 571-572

³¹ Akta kontroli, str. 266-270

i przesłał wydruk faksowy potwierdzający uzupełnienie braków³². Natomiast w przypadku poinformowania kontrolujących, iż kierownik zmiany nie złożył podpisu.³³ Kontrolujący powyższe sytuacje z uwagi na potwierdzenie przekazania informacji do prokuratora uznali za **uchybień** nie mające negatywnego wpływu na kontrolowany obszar. Niemniej jednak wskazać należy na brak należytej staranności funkcjonariuszy w tym zakresie oraz niewystarczający nadzór osób funkcyjnych.

Zespół kontrolny zweryfikował również wręczane osobom zatrzymanym pouczenia o uprawnieniach osób zatrzymanych. Stwierdzono, że w przypadkach 8 protokołów zatrzymania osób, osobom zatrzymanym wręczono pouczenia o uprawnieniach osób zatrzymanych w postępowaniu karnym, zgodne z wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym. Jednocześnie stwierdzono, że przyczyną zatrzymania każdorazowo było obowiązujące poszukiwanie osoby lub ujawnienie przy zatrzymanym substancji narkotycznych. Ponadto w ze wskazanych przypadków z uwagi na poszukiwanie osoby Europejskim Nakazem Aresztowania zastosowano dodatkowo pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie tego nakazu, wynikające z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania³⁴. W pozostałych skontrolowanych przypadkach stwierdzono, iż osobom zatrzymanym na podstawie innej niż art. 11 ust. 1 pkt 5a ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej³⁵ wręczano pouczenie o uprawnieniach osoby zatrzymanej, które swym brzmieniem było analogiczne jak pouczenie określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. Jednocześnie wskazać należy, że ustawodawca w art. 11 ust. 1 pkt 5 cytowanej ustawy wskazał jako uprawnienie Straży Granicznej zatrzymywanie osób w trybie przepisów kodeksu postępowania karnego³⁶. W związku z powyższym określone w art. 244 i dalszych kpk uprawnienia osoby zatrzymanej są analogiczne jak te, które określone zostały dla osób zatrzymanych na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 5a. Ponadto stwierdzono, że w przypadkach protokoły zatrzymania osób nie zostały opatrzone podpisami osób zatrzymanych, które wskazywałyby na fakt otrzymania przez nie odpisu protokołu zatrzymania. Z uwagi na fakt, iż z wymienionych protokołów zatrzymania sporządzane były przez jednostki Policji, nie podlegały one weryfikacji. W pozostałych protokołach zatrzymania stwierdzono, iż funkcjonariusze dokonywali wpisu potwierdzającego odmowę złożenia podpisu przez osoby zatrzymane³⁷. Działanie takie kontrolujący ocenili pozytywnie, gdyż wyczerpuje ono zapisy §9 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r.

Z uwagi na powyższe działanie funkcjonariuszy w zakresie zapewnienia wręczania osobom zatrzymanym odpisów protokołów oraz stosownych pouczeń o przysługujących uprawnieniach oceniono **pozytywnie**.

Odnośnie do informowania osób zatrzymanych o przyczynach zatrzymania i przysługujących im uprawnieniach w sposób udokumentowany stwierdzono, iż w protokołach zatrzymania osób każdorazowo osoby zatrzymane, poza przypadkami kiedy odmówiły złożenia podpisu, poświadczają, iż znana jest im przyczyna zatrzymania. W zakresie informowania o uprawnieniach przysługujących osobom zatrzymanym stwierdzono, iż w 46 przypadkach pouczenia o uprawnieniach osób zatrzymanych nie zostały opatrzone datą świadczącą o zapoznaniu się z uprawnieniami osoby zatrzymanej w konkretnym dniu. W zakresie braku dat na pouczeniach o uprawnieniach osób zatrzymanych, Komendant Placówki SG w Świecku poinformował, że odnośnie 30 wskazanych

³² Akta kontroli, str. 459-460

³³ Akta kontroli, str. 238-241

³⁴ t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 874

³⁵ t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1486 z późn. zm., zwana dalej *ustawą z dnia 12 października 1990 r. o SG*

³⁶ t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 534 z późn. zm., zwana dalej *kpk*

³⁷ Akta kontroli, str. 110-113, 421-423, 504-506, 571-572 7/10

przypadków braku wynikały z niedopatrzania. Jednocześnie wskazał, iż fakt otrzymania pouczenia został potwierdzony podpisem.³⁸ Pozostałe przypadki zostały uznane przez kontrolujących za analogiczne. Niemniej jednak z uwagi na brzmienie przepisu art. 244 §2 kpk, zgodnie z którym zatrzymanego należy natychmiast poinformować o przyczynach zatrzymania i przysługujących mu prawach, mimo argumentacji Komendanta Placówki, stwierdzone przypadki uznano za **nieprawidłowości**. Brak daty na pouczeniach o uprawnieniach osób zatrzymanych, mimo złożonego przez nie podpisu, może budzić wątpliwości co do terminu zapoznania osób zatrzymanych z przysługującymi im uprawnieniami i powodować negatywne konsekwencje dla dalszego postępowania. Jednocześnie kontrolujący ustalili, że w [REDAKT] przypadku osobie zatrzymanej, tj. ob. [REDAKT] zostało wręczone pouczenie o uprawnieniach w języku polskim.³⁹ W przekazanych wyjaśnieniach Komendant Placówki SG w Świecku wskazał, iż „Z uwagi na brak pouczenia w języku [REDAKT] wręczono pouczenie w języku polskim.”⁴⁰ Powyższy przypadek uznany został również za **nieprawidłowość**. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponoszą funkcjonariusze dokonujący zatrzymania oraz ich nadzorujący. Jednocześnie kontrolujący stwierdzili, że w przypadkach, w których protokół zatrzymania nie został opatrzony adnotacją tłumacza świadcząca o jego przetłumaczeniu, osoby zatrzymane nie żądały udziału tłumacza oraz oświadczały, iż znana jest im przyczyna zatrzymania.

W zakresie realizacji żądań osób zatrzymanych zgłoszonych do protokołu zatrzymania ustalono, że w [7] przypadkach osoby zatrzymane zgłosiły żądania wynikające z uprawnień osób zatrzymanych⁴¹. Realizację żądań udokumentowano w postaci wpisu w protokole zatrzymania osoby lub poprzez przekazanie stosownej dokumentacji potwierdzającej wycofanie żądań zgłoszonych w trakcie czynności zatrzymania. Niemniej jednak w [2] przypadkach potwierdzono, iż nie zrealizowano zgłoszonych przez osoby zatrzymane żądań. W pierwszym ze stwierdzonych przypadków, żądanie dotyczyło [REDAKT]. Komendant Placówki SG w Świecku wskazał, iż nie doszło do realizacji powyższego.⁴² Drugi przypadek dotyczył żądania [REDAKT]. Kontrolującym przekazano informację, iż „Pracodawca został powiadomiony telefonicznie zgodnie z zapisem w protokole. Brak dokumentacji potwierdzającej poinformowanie, jednak po zwolnieniu z PSG zatrzymanego odebrał [REDAKT] co świadczy o skutecznym przekazaniu informacji”⁴³. Kontrolujący nie potwierdzili w protokole zapisu wskazującego na realizację żądania osoby zatrzymanej oraz nie zostały im przekazane żadne inne dokumenty wskazujące na powyższe. Tym samym stwierdzone [REDAKT] przypadki zostały uznane za **nieprawidłowości**, za które odpowiedzialność ponoszą osoby dokonujące zatrzymania oraz osoby je nadzorujące. Jednocześnie kontrolujący stwierdzili, że w [REDAKT] przypadkach osoby zatrzymane żądały powiadomienia [REDAKT]. W związku z brakiem stosownych informacji w protokole zatrzymania świadczących o realizacji żądania, na potrzeby kontroli przekazano notatki służbowe sporządzone przez kierownika zmiany, z których wynika, iż osoby zatrzymane wycofały złożone żądania⁴⁴. Przekazaną informację w tym zakresie kontrolujący uznali za wystarczającą. Realizację żądań osób zatrzymanych w pozostałych przypadkach oceniono pozytywnie.

Na potrzeby przygotowania kontroli, Komendant Placówki SG w Świecku poinformował, iż w okresie objętym kontrolą osoby zatrzymane nie wnosiły zażaleń na przeprowadzone czynności.⁴⁵

³⁸ Akta kontroli, str. 278-284

³⁹ Akta kontroli, str. 596-600

⁴⁰ Akta kontroli, str. 459-460

⁴¹ Akta kontroli, str. 596-600

⁴² Akta kontroli, str. 459-460

⁴³ Akta kontroli, str. 266-270

⁴⁴ Akta kontroli, str. 400-401

⁴⁵ Akta kontroli, str. 17-23

Kontrolujący stwierdzili na podstawie protokołów zatrzymania osób, iż osoby zatrzymane oświadczały o poinformowaniu ich o przysługującym prawie wniesienia zażalenia na sposób przeprowadzenia zatrzymania do właściwego prokuratora⁴⁶.

W zakresie czasu ograniczenia wolności osób zatrzymanych, stwierdzono, że w ① przypadku⁴⁷ zaewidencjonowana godzina zwolnienia cudzoziemca wskazywała, iż ogólny czas pozbawienia wolności przekraczał ustawowe 48 godzin, o którym mowa w art. 248 §1 kpk oraz art. 394 ust. 5 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.⁴⁸ W związku z powyższym Komendant Placówki SG w Świecku przekazał kopię wniosku o umieszczenie cudzoziemca w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców z dnia [REDAKTOWANE] r. z potwierdzonym wpływem do Sądu Rejonowego w Ślubicach w dniu 2 [REDAKTOWANE] r.⁴⁹ Kontrolujący mając na uwadze przepis art. 394 ust. 5 pkt 1 powyższej ustawy przyjęty sposób działania uznali za prawidłowy. W kolejnych [REDAKTOWANE] przypadkach w protokołach zatrzymania osób nie wskazano czasu zwolnienia osób zatrzymanych. W trakcie trwania czynności kontrolnych kierownik podmiotu kontrolowanego uzupełnił przedmiotową dokumentację w [REDAKTOWANE] przypadkach. W oparciu o dane zawarte w systemie CBD SG SWK kontrolujący zweryfikowali ostatni ④ z przypadków, uzyskując informacje pozwalające na przyjęcie, iż dopuszczalny czas pozbawienia wolności osób zatrzymanych nie został przekroczony. Stwierdzone braki formalne kontrolujący uznali jako uchybienia świadczące o niewystarczającej rzetelności osób sporządzających dokumentację, jak i osób je nadzorujących. Pozostałe skontrolowane przypadki nie zawierały nieprawidłowości w tym zakresie, zaś działanie organu oceniono pozytywnie.

Uwzględniając przyjęte do kontroli kryteria legalności i rzetelności kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

IV. Wnioski/ zalecenia:

1. Każdorazowo stosować w działalności służbowej wzory protokołów zatrzymania osób oraz pouczeń o uprawnieniach osób zatrzymanych wynikające z aktualnie obowiązujących przepisów.
2. Zobowiązać skutecznie podległych funkcjonariuszy do rzetelnego sporządzania dokumentacji służbowej – protokołów zatrzymania osób, w szczególności poprzez wypełnianie wszystkich obowiązujących pozycji, zawieranie wszystkich wymaganych podpisów oraz dokonywanie stosownych wykreśleń.
3. Każdorazowo o zatrzymaniu osób powiadamiać właściwe organy w sposób udokumentowany.
4. Każdorazowo w sposób udokumentowany zapewnić realizację uprawnień osób zatrzymanych.
5. Osoby zatrzymane niezwłocznie informować o ich prawach w formie pouczenia sporządzonego w języku dla nich zrozumiałym, którego otrzymanie potwierdzają podpisem i datą.
6. Wypracować i wprowadzić skuteczne mechanizmy nadzoru nad realizacją zadań objętych zakresem kontroli.

⁴⁶ Akta kontroli, str. 596-600

⁴⁷ Akta kontroli, str. 110-113

⁴⁸ t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 35 z późn. zm.

⁴⁹ Akta kontroli, str. 250-252

V. Informację o sposobie wykonania wniosków/ zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia należy przedłożyć Komendantowi Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej w terminie do dnia 31.07.2022 r. za pośrednictwem Naczelnika Wydziału Kontroli NoOSG.

VI. Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przeznaczony dla kierownika jednostki kontrolowanej – doręczany jest za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

gen. bryg. SG Tomasz MICHALSKI

Sporządzono w 2 egzemplarzach:
Egz. nr 1 – K-nt PSG w Świecku – ZPO
Egz. nr 2 – a/a WK NoOSG
Wyk. Zespół kontrolny (666 22 83)
Dnia: 07.07.2022 r.